

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา คนไทยส่วนใหญ่จึงรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา โดยไม่ได้วิเคราะห์ความเป็นมาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาที่หลัง สังคมไทยในขณะนี้จึงเป็นสังคมวัตถุนิยม เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในด้านสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศ และประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบดังกล่าว (ธีรพันธ์ ไกรนิธิสม. 2546 : 36) ซึ่งผลกระทบของการเจริญทางด้านวัตถุที่ขาดการพัฒนาทางด้านจิตใจเป็นที่มาของปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้น การช่วยเหลือของสภาพแวดล้อมทำให้คนขาดจริยธรรม ขาดระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ดังนั้นการจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ คุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะต้องพัฒนาระบบการศึกษาด้วย (ทิสนา แจมมณี. 2546 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติสาระการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ความคู่คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม (มาตรา 23) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มาตรา 24) การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องนำกรอบแนวคิด หลักสูตร จุดหมาย และโครงสร้างที่สำคัญนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับการศึกษขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งเขาเหล่านั้นจะนำไปใช้เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ฉะนั้นจึงต้องดำเนินการให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาระดับนี้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีทักษะขั้นพื้นฐานและประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัยและความสามารถที่จะช่วยตนเองและทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1) นอกจากนี้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลตรวจสอบ ตีความผลการเรียน และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของ ผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และ ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผล การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผลการประเมินตรงตามสภาพความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 23)

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นการประเมินเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างค่านิยมอันดีให้แก่ผู้เรียนตามจุดเน้นของ หลักสูตร และเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลเกี่ยวข้องกับสังคม อารมณ์ ความรู้สึก ที่มีอิทธิพลต่อ การแสดงพฤติกรรมที่สังคมต้องการ ซึ่งประกอบไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์อื่น ๆ ที่ชุมชนต้องการให้เกิดขึ้นเป็นลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่ดีงาม ซึ่งมีอยู่ 8 คุณลักษณะ ได้แก่ รักษาชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่น ในการทำงานรักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ สถานศึกษาจะบรรลุผลได้นั้น ต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองและ ชุมชนปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2548 : 2) และในการวัด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการได้อย่างหลากหลาย ซึ่งเครื่องมือ และวิธีการประเมินที่นิยมใช้ในสถานศึกษา ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบวัดเชิงสถานการณ์ ทั้งนี้ต้องเหมาะสมกับกิจกรรมและคุณลักษณะที่จะประเมิน ซึ่งโรงเรียน ส่วนใหญ่ยังขาดระบบขั้นตอน ในการสร้างเครื่องมือในการดำเนินการวัดที่ชัดเจน และยังไม่มี เครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีคุณภาพและผ่านกระบวนการสร้างที่เป็นมาตรฐาน และ สามารถวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ครอบคลุมกับพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้เรียน (เสริมเกียรติ พรหมสุข. 2544 : 220 – 225) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการวัดคุณลักษณะ การมีวินัยนั้น ผู้มีวินัยในตนเองสูงจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผล มีความซื่อสัตย์ ความเป็นผู้นำ ความต้องการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีพฤติกรรมทางสังคมดี เพราะฉะนั้นคุณลักษณะด้านการมี วินัยจึงมีความสำคัญที่ควรพัฒนาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติใน อนาคต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัย ยังเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการผ่านช่วงชั้นที่

ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาวางเป้าหมายไว้ อีกทั้งสภาพในปัจจุบัน นักเรียนไม่สนใจคุณระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นนักเรียน ได้แก่ ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ใฝ่หาความรู้ ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่ตรงต่อเวลา แสดงพฤติกรรมในทางผิด ๆ เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา เล่นการพนัน ไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนา และวัฒนธรรมที่ค้ำจุนของไทย แต่สนใจกิจกรรมในกลุ่มของคนที่ขัดต่อศาสนาและวัฒนธรรมไทย (ดำรง ประเสริฐกุล. 2542 : 245) ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเห็นได้ชัด และสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรง และกระทำความผิดโดยไร้จิตสำนึก (สุภาวดี สองเมือง. 2545 : 3) จากปัญหาการขาดวินัยของนักเรียน โรงเรียนควรร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักเรียน ซึ่งแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นว่านักเรียนแต่ละคนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับใด และในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ยังไม่มีผู้ใดสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จึงมองเห็นความสำคัญที่จะสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีวินัยแก่นักเรียนให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ และเพื่อให้ได้แบบวัดที่มีคุณภาพและมีเกณฑ์การประเมินสำหรับเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเป็นแนวทางในการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งจะเป็นสารสนเทศที่ช่วยให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาให้นักเรียนให้ดำรงตนอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อสร้างเกณฑ์และประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านที่ 3 มีวินัย แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
- 1.2 เคารพสิทธิของผู้อื่น
- 1.3 ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม
- 1.4 ยอมรับผลการกระทำของตน
- 1.5 ปฏิบัติงานตามหน้าที่

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 10,637 คน

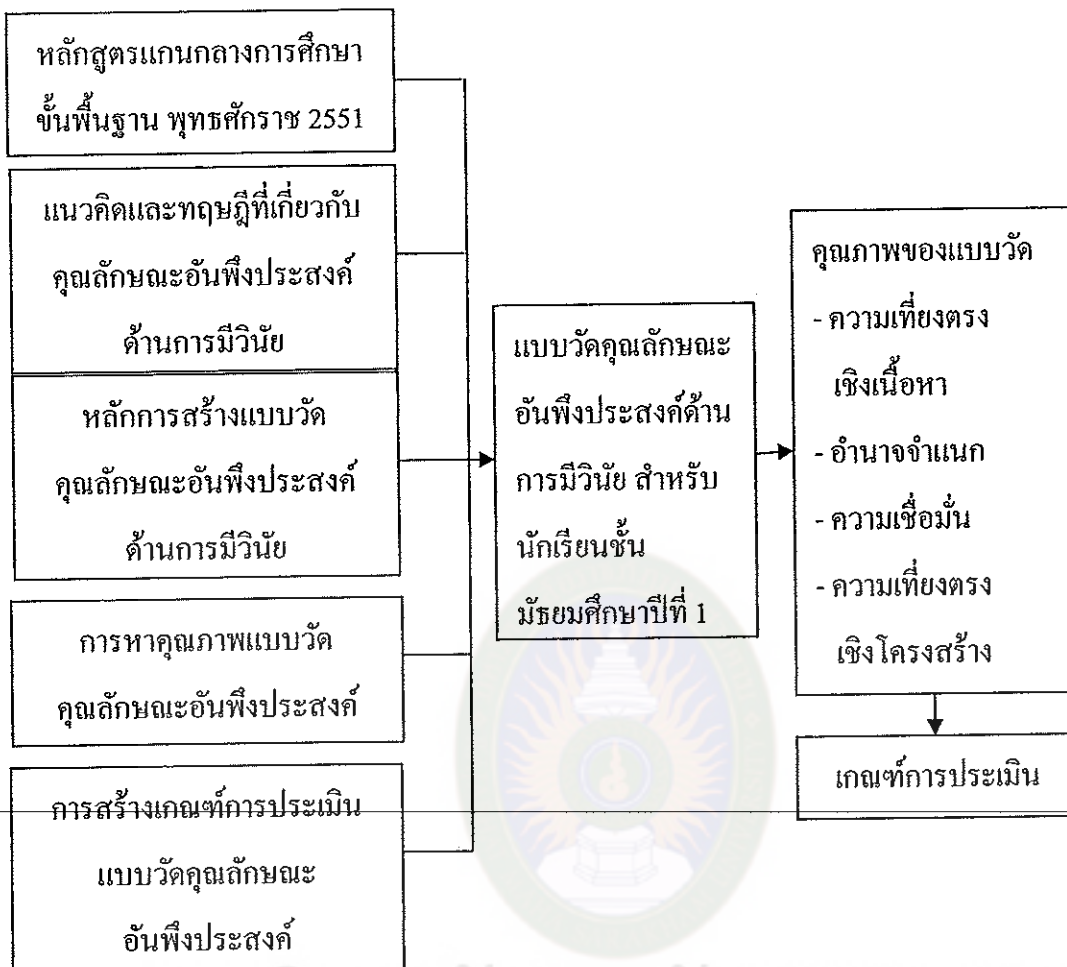
2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 405 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (ไพศาล วรคำ. 2554 : 461) โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังแสดงในแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ก่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

การมีวินัย หมายถึง ลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่สามารถควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติตามตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม เพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสังคม หมายถึง ช่วยงานบ้าน แต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎจราจร ยอมรับและปฏิบัติตามระเบียบของสังคม
2. เคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เปิดโอกาสให้คนอื่นแสดงความคิดเห็น เป็นผู้ฟังที่ดี แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
3. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม หมายถึง ส่งงานตรงเวลา เข้าเรียนตามกำหนดเวลา มาตรงเวลาในการนัดหมาย ทำงานเสร็จทันเวลา รับประทานอาหารได้ยั้งเสียสุขภาพ
4. ยอมรับผลการกระทำของตน หมายถึง ยอมรับผิดในผลการกระทำของตน ใช้เหตุผลควบคุมตนเอง มีอารมณ์มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง รู้จักแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
5. ปฏิบัติงานตามหน้าที่ หมายถึง ทำงานเป็นระบบ มีการวางแผนทำงาน ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ใฝ่หาความรู้โดยไม่มีใครบังคับ

แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย หมายถึง ข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ มี 4 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิดในการสร้างตัวเลือก ตามระดับขั้นความรู้สึกรู้สึกของเครธ โวลและคณะ

คุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่บ่งบอกถึงความสามารถของแบบวัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

อำนาจจำแนกของแบบวัด (Discrimination) หมายถึง ความสามารถของข้อคำถามในแบบวัดที่สามารถจำแนกหรือแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดีเยี่ยม กับกลุ่มที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควรปรับปรุง ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง จำนวน โดยใช้วิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability) หมายถึง แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยสามารถให้ผลการวัดที่คงที่แน่นอน เมื่อมีการวัดซ้ำอีก จำนวน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Coefficient)

ความเที่ยงตรงของแบบวัด (Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถวัดพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัยได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดประกอบด้วย ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ดังนี้

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย ซึ่งมีวิธีตรวจสอบโดยใช้ดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence)

ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัด
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายและครอบคลุมประกอบตามแนว
ทางการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย โดยการวิเคราะห์ห่อ้งค์ประกอบเชิงยืนยัน
(Confirmatory factor analysis)

เกณฑ์การประเมิน หมายถึง ระดับคะแนนร้อยละจากการสอบแบบวัดคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัย มีไว้เพื่อเปรียบเทียบและบอกให้ทราบระดับคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของนักเรียน ว่าอยู่ในระดับใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาที่จะนำแบบวัดไป
ใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัยให้กับนักเรียนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY